

neen, maar wij moeten, door Christus aan te grijpen, de echtheid onzer zondekennis toonen. Wij moeten niet wachten met ons in Christus te verheugen, totdat wij denken dat onze heiligmaking voldoende is, maar wij moeten ons in Christus verheugen om zoo tot de heiligmaking te worden voortgestuwd.

Mij dunkt, als de broeder, die mij schreef, deze dingen overweegt, dan zal zijn vreeze wel worden weggenomen.

Lieve broeder, gij moet u, zelfs door uw vrouw niet, van het rechte spoor laten brengen.

Gij gelooft, dat Christus voor uw zonden is gestorven.

Maar hoe zoudt gij dan nog angstig kunnen zijn om uwer zonden wil?

Die zonden kunnen u immers geen kwaad meer doen?

Zeker, het zal u spijten, dat gij gezondigd hebt; gij zult er berouw van hebben.

En naarmate gij u meer verheugt in de vergevende liefde Gods in Christus, zal dat berouw grooter wezen.

Maar angst, benauwdheid, hoe zouden die een plaats bij u kunnen hebben. Dat zou alléén kunnen, als gij het geloof weer losliet.

En dat mag immers niet?

Ik weet wel, dat er menschen zijn, die denken, dat het langs dien weg moet.

Maar dat is niet naar de Schrift.

Angst kan er immers alleen zijn, wanneer wij niet gelooven.

Angst is ongelooft; en ongelooft is zonde. Wat God wil, dat is dat, dat wij tegelijk met de geloovige erkenning van onze zondeschuld ook geloovig rusten in Zijn vergeving in Christus.

Alle voorstelling, dat daartusschen liggen moet een tijd van angst en benauwdheid, is menschelijke dwaling.

Zeker, daar zijn menschen, die dien weg langs komen.

Maar wij moeten den Heere bidden, dat Hij ons daarvoor beware, inslêe van dat wij dat zouden zoeken.

Broeder, gij gaat in het rechte spoor. Blijf u verheugen in Christus; ge behoeft, gij moogt niet twifelen. Ga zoo door, dan zal uw inzicht in, uw droefheid over de zonde steeds grooter worden.

Dan zal uw heiligmaking gedurig toenemen.

Zoek ook uw vrouw tot dit inzicht te brengen.

Leef dicht bij den Heere en laat uw blijdschap een prediking zijn van de heerlijkheid van Gods genade. Hebt het wel. —

D. v. D.

HET BOEK VAN DE WEEK

Rondom de Kuiper-literatuur.

II.

Kuiperherdenking of Kuiperkrenking?

In het Kuiper-nummer van het „Gereformeerd Jongelingsblad“ komt een artikel voor (niet ondertekend), dat als titel voert: „De sociale denkbeelden van Dr Kuiper en hun uitbouw“.

Met groote verbazing zal menigen het gelezen hebben. Het is, blijkens de (I) die onder den titel staat, het eerste van een serie.

Schrijvende over de „sovereiniteit in eigen kring“, zooals, naar het oordeel van den Schrijver althans, Dr Kuiper die leerde, geeft de ongenoemde Auteur de volgende opmerkingen ten beste:

Het is echter gebleken, dat het beginsel van de sovereigniteit in eigen kring nadere uitwerking behoeft. De toepassing van dit beginsel schept de waarborg tegen de mogelijkheid, dat één der organismen op een troon geplaatst wordt, waarop het geen recht heeft. Doch de verwerping van alle absolutistische neigingen sluit nog niet in, dat er geen samenwerking tusschen die organismen moet zijn. Hierop de aandacht te vestigen is zeker noodzakelijk, in het bijzonder nu er stemmen opgaan voor een uitbouw in een volkomen verkeerde richting, doordat pogingen in het werk worden gesteld de sovereigniteit in eigen kring te doen steunen op de sovereigniteit in eigen wetskring. Dan worden dus de verschillende kringen tot wetskringen verheven, die ieder hun eigen wetmatigheid zouden hebben en onderling onherleidbaar zouden zijn. In dat geval gaat men echter de kringen een sovereigniteit toekennen, waarop zij geen recht hebben.

De gedachten van de sovereigniteit in eigen wetskring ziet geheel over het hoofd, dat de verschillende kringen hun bestaansrecht niet aan zichzelf of aan hun eigen wetmatigheid ontleenen, doch dat zij dit alleen ontleenen aan den mensch. Alle kringen gaan van hem uit, en zullen dus ook weer tot hem moeten terugkeeren. Er kan nooit sprake zijn van een onderling onherleidbare wetmatigheid, omdat God aan den mensch Zijn wet heeft gesteld, en dus elke wetmatigheid, die eventueel in een bepaald kring zou heerschen, slechts een afgeleide en geen zelfstandige kan zijn. En evenmin vinden de drie groote samenlevingsverbanden van den mensch, Kerk, Staat en Maatschappij, hun bestemming in den één of anderen wetskring, doch alleen en uitsluitend in den mensch zelf. Zij zijn gevormd uit oorzaak van den zondeval van den mensch. Zonder zonde zou het niet noodig geweest zijn, dat God Zijn Zoon bestemd had voor het stichten van een Kerk op aarde in geïnstitueerde vorm; die kerk zou dan geschreven zijn geweest in de harten der menschen en geen uiterlijk zichtbaren vorm hebben noodig gehad. Evenmin had een staatsorganisme in het

leven behoeven te worden geroepen; alles, wat recht en noodzakelijk was, zou zonder eenigen uiterlijken dwang tot stand zijn gekomen. En had het aardrijk geen doornen en distelen voortgebracht, dan zou de vorming van een georganiseerde maatschappij niet noodig zijn geweest ter voorziening in de menschelijke behoeften.

De genoemde drie organismen zijn dus uit den zondeval voortgevloeid en dan kan het ook niet anders, of zij moeten in de bestrijding van de zonde en haar gevolgen hun gemeenschappelijk doel vinden. Het geestelijk en stoffelijk welzijn van den mensch is het gemeenschappelijk doel, waartoe Kerk, Staat en Maatschappij moeten samenwerken, en in die richting moet dan ook de uitbouw van de leer der sovereigniteit in eigen kring worden gezocht.

Enkele uitspraken hebben we vet laten drukken. 't Is werkelijk onbegrijpelijk hoe iemand, die studie van deze dingen gemaakt heeft, zulke enormiteiten kan verkondigen.

Eerst wordt dus betoogd, dat volgens de filosofie der wetsidee de verschillende kringen, aan welke, naar Dr Kuipers oordeel, „sovereiniteit in eigen kring“ toekomt, tot wetskringen worden „VERHEVEN“. Laat me mogen zeggen, dat niemand van hen, die die wijsbegeerte als de uitwerking van Kuipers gronddenkbeelden aanvaarden, aan zulke dwaasheid ook maar heeft gedacht! De kringen die Kuiper bedoelde waren levensverbanden als gezin, familie, staat, kerk enz., maar die levensverbanden zijn totaal iets anders dan de wetskringen, in de beteekenis van door God onder eigen wet gestelde zinsijden der werkelijkheid, zooals genoemde filosofie die ziet.

Nóg een zeer ernstige grief heeft de schrijver tegen de filosofie, die de „sovereiniteit in eigen wetskring“ poneert. Die filosofie heeft wat over het hoofd gezien! Dat is voor een goede filosofie een heel leelijk ding! En wat zag ze dan wel over het hoofd? Dit: dat de wetskringen hun bestaansrecht alleen ontleenen aan den mensch! Ik heb aan drukfouten of schrijffouten gedacht, maar ik kan het niet anders lezen dan het er staat. De schrijver vervolgt immers: Alle kringen gaan van hem (den mensch) uit en zullen dus ook weer tot hem moeten terugkeeren.

Hier staan we voor het merkwaardige feit, dat wat de schrijver een grief acht tegen de wijsbegeerte der wetsidee, die wijsbegeerte zelf als haar grootste deugd beschouwt! Zij heeft werkelijk niet „over het hoofd gezien“, dat de wetskringen hun bestaansrecht ontleenen aan den mensch. Ze heeft dat zoo fel en zoo scherp mogelijk afgewezen! Hun bestaansrecht ontleenen die wetskringen alleen aan God, aan Zijn souverainen Schepperswil en aan niets en niemand anders.

De schrijver laat het, door de tegenstelling te poneeren van: „niet aan zichzelf of aan hun eigen wetmatigheid“... „doch aan den mensch“, voorkomen, alsof die filosofie zelf zou beloozen, dat de wetskringen hun bestaansrecht aan zichzelf of aan hun eigen wetmatigheid (!?) zouden ontleenen. Niets evenwel verfoeit die wijsbegeerte meer dan die gedachte. Ze heeft een principiële haat tegen iedere beschouwing, die de zelfgenoegzaamheid der schepselen poneert.

Nu is het ongetwijfeld het recht van den schrijver die wijsbegeerte te critiseren. Maar dan niet anoniem en ook niet in het Jongelingsblad! En hij moet zeker geen caricatuurvoorstellingen geven. Want dan wordt zijn kritiek op genoemde filosofie geen kritiek op die wijsbegeerte zelf, maar alleen op eigen gebrekkige kennis ervan en inzicht erin. Men kan iets alleen in zooverre critiseren als men het kent!

Erger wordt het evenwel, als de Schrijver als eigen opvatting doorgeeft, dat de drie groote samenlevingsverbanden Kerk, Staat en Maatschappij hun bestemming „alleen en uitsluitend“ in den mensch vinden. (1)

Hier tegenover zou ik willen plaatsen de uitspraak van Kuiper: „de schepping is er om Gods wil. Hij heeft alle ding om Zichzelfs wil geschapen. Deswege schiep Hij zelfs een religieuze expressie in heel de natuur, in de plant, in het dier, in het kind... De mensch blijft instrument (!) en middel (!), God alleen is oorzaak en doel (!), uitgangspunt en punt van ruste, de bron waaruit de wateren vloeien en de oceaan waarin ze zich uitstorten“ (Calvinisme p. 39/40).

Verder betoogt de Schrijver, dat Kerk, Staat en Maatschappij „zijn gevormd uit oorzaak van den zondeval“. Ook de Maatschappij dus! Neen, we luisteren weer liever naar Kuiper! Die heeft ons klaar geleerd, dat gansch het maatschappelijk leven uit de schepping opkomt! Al geeft hij grif toe, „dat de zonde, gestuit door de „gemeene gratie“, in deze onderscheidene levensuitingen (der maatschappij n.l. — C. V.) velerlei wijziging aanbracht, die eerst na het verloren paradijs opkwam en straks weer ondergaat als het rijk der heerlijkheid komt, toch is het grondkarakter van deze levensuitingen gebleven wat het oorspronkelijk was. Het is allegader scheppingsleven (!)

1) Wat de schrijver bedoelt als hij zegt, dat die drie verbanden hun bestemming niet vinden „in den één of anderen wetskring“ blijft weer in het duister. Bij mijn weten heeft geen sterveling ooit iets zoo onzinnigs geleerd.

naar scheppingsordinantie, en dies organisch zich ontwikkelend.“ (Calvinisme, p. 79/80).

En dan die bewering, dat de Kerk met Staat en Maatschappij moet samenwerken met als doel „het geestelijk en stoffelijk welzijn van den mensch“ (!?) Is dat nu de taak van de Kerk? De Kerk, zegt Kuiper, is de herstellende, de herboren menscheit, met Christus als Hoofd in den hemel! Het wezenlijk heilgdom is nu daarboven! Hier op aarde wordt ze openbaar als „een vergadering van geloovigen, een schare van in vereniging optredende belijders, die kerke-lijk samenleven in gehoorzaamheid aan de ordonnantien, die Christus hun hiervoor gaf. Er is niet een „Heilsanstalt“, die genade als medicijn uitdeelt“... En is het doel der kerk het „stoffelijk en geestelijk welzijn van den mensch“? Neen, zegt Kuiper zeer beslist. „Dat doel nu is niet menschelijk egoïstisch: het gereedmaken van de geloovigen voor den hemel“... „Neen, de kerk is er om Gods wil“... Het gaat in de kerk niet om een „eigen garantie voor den hemel“, maar om „de verheerlijking van uw God“ (Calvinisme, p. 51, 53, 56/7).

Jammer, dat het Kuiper-no. van het Jongelingsblad met deze vlekken was bezoedeld.

Het artikel is zeker aan den scherpen blik der Redactie ontsnapt.

H.

C. V.

PERSSCHOUW

„Onzuivere lucht“ in de kerk van Scheveningen?

In „Credo“ haalt Prof. Hepp een uitspraak van Dr Feenstra aan in betrekking tot de „onpersoonlijke menschelijke natuur“; zooals men weet, heeft Prof. Hepp zelfstandige denkbeelden ten aanzien van het vraagstuk, waaraan de gereformeerden in den bloetijd deze solutie gaven, dat in Christus de twee naturen samenkamen tot één persoon; en nu laat Prof. Hepp een goedkeurend woord hooren over Dr Feenstra. Prof. Hepp's blad houdt zich wel buiten de kwesties, die zijn brochures opwerpen, maar laat toch zijdelings — ook al is het enkele maanden later — nog wel eens een stem hooren, die daardoor althans op die brochures betrekking krijgt, ook al heeft ze dit zelf niet bedoeld. Gelijk Prof. Hepp van een „Pro Ecclesia-groep“ spreekt, zoo zal hij allicht ook hier aan de „Wachter-groep“ gedacht hebben; Dr Feenstra is aan de redactie van dit blad verbonden.

Het verblijdt ons, dat Prof. Hepp Dr Feenstra zoo goed gereformeerd vindt; we zijn het er heelemaal mee eens. Jammer alleen maar, dat men bij hem tegenwoordig zoo spoedig van standplaats wisselen moet: zoo is iemand aan den goeden kant van het weerhuisje, en zoo aan den kwaden. Want volgens de uitdrukkelijke verklaring van Prof. Hepp, volgens welke, wie het verbond zelfs ook maar in zijn bestaan en voortbestaan tweezijdig noemt, moet ook Dr Feenstra, evenals Dr Abr. Kuiper, Dr L. v. d. Zanden, en ondergeteekende, worden gezien als een imperser van „onzuivere lucht“ in de kerk van Scheveningen en in „De Wachter“. Dr Feenstra schreef in dit orgaan:

„Het verbond der werken is gegeven bij de schepping. Daarom kan de mensch zeggen tot God: Mijn maker is mijn Man. God de Schepper is de Verbonds-God.“

God heeft dat verbond opgericht. Hij is de eenige oorsprong van het verbond. Het is niet zoo, dat God eerst den mensch geschapen heeft en dat Hij toen met dien mensch een verbond heeft gesloten, zoodat beide partijen het verbond hebben tot stand gebracht. Neen, het verbond der werken is in oorsprong mono-pleurisch, eenzijdig. God alleen heeft het opgericht. Het was klaar en de mensch had niets anders te doen, dan het dankbaar te aanvaarden. Was het voor hem geen voorrecht te kunnen en te mogen zeggen: Mijn maker is mijn Man?

Alles in het verbond is van God en er is niets van ons bij.

2. In uitwerking is het tweezijdig. God alleen richt het verbond der werken op. Maar als hij het opgericht heeft, dan ook heeft de mensch te aanvaarden en in die aanvaarding ligt het tweede deel van het verbond, aangezien in alle verbonden twee deelen begrepen zijn. In uitwerking is het verbond der werken tweezijdig geweest.

De mensch kon het verbond houden en ook verbreken. Hij kon de eisch van het werkverbond houden en vervullen en hij kon ook de eisch van dat verbond niet vervullen. Hij kon komen van het kunnen-zondigen tot het niet-kunnen-zondigen en ook tot het niet-kunnen-niet-zondigen.“

En dezelfde auteur merkte op in zijn „Dogmatische Hoofddlijnen“ (2e druk, 1935, 36, 44):

„Daartoe richtte God het Werkverbond met Adam op, niet officieel, zooals dit geschiedt als twee partijen, los van elkaar zijnde, een verbond sluiten, maar organisch, bij de schepping, zooals er een verbondsverhouding is van moeder en kind.“

„Wat het verbond aangaat, wordt in Genesis 3:15 de zaak genoemd. Daar zijn de beide partijen. God zet vijandschap tusschen satan en het zaad der vrouw, dat is vriendschap tusschen God en mensch.“

2) Wie gelooft — en begrijpt — het beweren, dat indien de zonde niet gekomen ware, de kerk geschreven zou zijn geweest in de harten der menschen en geen uiterlijk zichtbaren vorm zou hebben noodig gehad?

De naam
Het verb
pleurisc
hend opre
verbond. E
gaat tussc
gaat tussc
monopleuri
Als het
het tevens
bonden zij
en tussche
oorsprong
Ook deze
van Prof. H
nog maar
„onzuiver“,
laten hebt, a

De A. de B
ingezonden
welke Prof. J
dogmatisch k
opgevat buit
bij natuurlij
natuurlijk be
ding. En, zic
zich opmaak
matie, is hij
tot het punt
dubbel voor
quaestione
is hij drie-d
risch volkom
matiek ken
a tot z mon
anders co
zinnigjes ove
eens aangedi
Daarom is
een ander, e
deze zijde g
werkers zegt
karakter-beo
den ander, e
het diepe hi
wat voor
protest. Twe
dag“, die aa
met ijver we
studeeren da
zijde verneem
wel gaarne
en de ander
nóg hoort ge
waarin gelij
maar dan in
menten, of
afleidt van
En dan is
protest opne
schuldige in
persoonlijke
over in ons
ging, waar
voor „den b
drukte wil.
hij spreken
zwijgen en s
al meer beki
Intusschen
Weekblad“ p
deze kwestie
wezen zijn s
„Het Hande
genoemd har
culpa van de

De I. de V
Terwijl v
maatschap
worden, v
bare lee
of groep v
Ik wil al
Maar dan
gevaarlijk
Kerken.
In hetzelfde
Als Prof
voorkomen
was hij b
voor zijn
heel ander
meer moe
te laten wa
vels citate
in den ge
blijklijk is
naar den
gewild. Ha
woord vee
zelf de wis
De de Gra
eens: ik g
gedachten
Hepp nu a
De de Gra
vrij blijft
Prof. Hepp
menschelijk
mogelijk,

De I. de V
Terwijl v
maatschap
worden, v
bare lee
of groep v
Ik wil al
Maar dan
gevaarlijk
Kerken.
In hetzelfde

Als Prof
voorkomen
was hij b
voor zijn
heel ander
meer moe
te laten wa
vels citate
in den ge
blijklijk is
naar den
gewild. Ha
woord vee
zelf de wis
De de Gra
eens: ik g
gedachten
Hepp nu a
De de Gra
vrij blijft
Prof. Hepp
menschelijk
mogelijk,